

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πρωταγόρας, 320c-321b

A1.

1-Σ, 2-Λ, 3-Σ, 4-Σ, 5-Λ

B1.

Ο Πρωταγόρας αναφέρεται στη *σωτηρίαν* των διαφόρων ειδών του ζωικού βασιλείου δηλώνοντας αναλυτικά τους τρόπους με τους οποίους αποφεύγεται η εξαφάνισή τους. Αυτή η λογική της σωτηρίας των ειδών θυμίζει σύγχρονες οικολογικές αρχές π.χ. την αναγκαιότητα εξισορρόπησης των αντίρροπων τάσεων στο πλαίσιο του οικοσυστήματος (νόμος της αναπλήρωσης). Ειδικότερα, παρατηρούμε ότι οι ιδιότητες μοιράζονται στα ζώα έτσι ώστε μία αδυναμία να αναπληρώνεται από μία ικανότητα, με σκοπό να εξασφαλίζονται με αυτόν τον τρόπο α) η ύπαρξη και η διαιώνιση του κάθε είδους (*μή τι γένος άϊστωθείη, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων, εἰς σωτηρίαν, ἔσωζεν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων*) και β) η ισορροπία του οικοσυστήματος μέσα από την εξισορρόπηση των αντίρροπων δυνάμεων που λειτουργούν στο εσωτερικό του (*καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν*). Συγκεκριμένα: η ταχύτητα αντισταθμίζει την αδυναμία (*τούς δ' άσθενεστερούς τάχει ἐκόσμει*), τα φτερά ή η υπόγεια κατοικία αντισταθμίζουν το μικρό σωματικό μέγεθος (*Ἄ μὲν γάρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν*), όσα ζώα έχουν δύναμη, δεν χρειάζονται ταχύτητα (*τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν*), όσα έχουν μεγάλο σωματικό μέγεθος, σώζονται χάρις σ' αυτό (*ἃ δὲ ἠϋξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσωζεν*), τα όπλα αντισταθμίζουν την έλλειψη δύναμης και ταχύτητας (*τοῖς δ' ἄοπλον διδούς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν*). Ακόμα, για να αντιμετωπίσουν τις μεταβολές του καιρού, εφοδιάζονται με πυκνό τρίχωμα και γερό δέρμα (*ἀμφιεννύς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν*). Ως προς την εξασφάλιση τροφής, σε αυτά που γίνονται τροφή άλλων ζώων δίνεται η δυνατότητα να γεννούν πολλούς απογόνους, αντίθετα με όσα τρέφονται με άλλα ζώα, που γεννούν λίγους απογόνους (*τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλίσκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν*), ενώ παράλληλα δίνονται διαφορετικά είδη τροφής σε κάθε είδος ζώου, για να υπάρχει επάρκεια (*Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν*). Φαίνεται, λοιπόν, από τα παραπάνω ότι η ποικιλία των ζωικών ειδών με διαφορετικές ιδιότητες και ικανότητες δείχνει ότι στον ζωικό κόσμο επικρατεί συνεχής αγώνας για επιβίωση, ένας διαρκής πόλεμος για την ύπαρξη, και επιπλέον ότι η τελική ισορροπία του οικοσυστήματος προκύπτει από την εναρμόνιση των αντιθέτων. [326 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Εκδοτική Αθηνών, *Ελληνική Μυθολογία*, τ. 2, σ.58

Οι διαπιστώσεις του παράλληλου κειμένου σχετικά με τους αρχαιοελληνικούς κοσμογονικούς και ανθρωπογονικούς μύθους επιβεβαιώνονται σε μεγάλο βαθμό και στον μύθο του Πρωταγόρα. Πρώτα απ' όλα η δημιουργία των ανθρώπων προϋποθέτει την ύπαρξη των θεών (*Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν*), αφού οι τελευταίοι είναι αυτοί που πλάθουν τα ανθρώπινα πλάσματα, ενώ και η γένεση του κόσμου παρουσιάζεται στο σύνολό της ως θεϊκή δημιουργία. Παράλληλα, σύμφωνα με το παράλληλο κείμενο οι αρχαιοελληνικοί μύθοι αναφέρονται σε όντα γεννημένα από τη γη και φτιαγμένα με χώμα, πηλό, πέτρα και άλλα στοιχεία, όπου η γεννητική δύναμη της γης σχετίζεται με μητριαρχικά πρότυπα και την πίστη στην Μητέρα-Γη, την παμμήτειρα Γη. Κάτι αντίστοιχο διαφαίνεται και στον μύθο του Πρωταγόρα. Οι θεοί δημιουργούν τους ανθρώπους μέσα στη γη (*γῆς ἔνδον*), με χώμα και όσα αναμειγνύονται με το χώμα (*ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται*) χρησιμοποιώντας βεβαίως και άλλα υλικά. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, και εδώ την αρχέγονη αντίληψη της Μητέρας-Γης στην κοιλιά της οποίας γονιμοποιήθηκαν και δημιουργήθηκαν τα ζώα και τα φυτά· μία αντίληψη που υποδηλώνει και τη σημασία που αποδιδόταν στον αυτοχθονισμό. Αξίζει, επίσης, να επισημανθεί ότι η χρήση των ρημάτων *τυποῦσιν*, *κεράννυται*, *πλάθουν*, τόσο στον Πρωταγόρα όσο και στο παράλληλο κείμενο παραπέμπουν στην κεραμική τέχνη αισθητοποιώντας τον τρόπο, τη μέθοδο, την τεχνική της δημιουργίας των όντων στους αρχαιοελληνικούς μύθους. Τέλος, η γαιοκρατική φυσική θεωρία του Ξενοφάνη επιβεβαιώνεται, καθώς κατά τον Πρωταγόρα η γη και το πυρ είναι τα πρώτα στοιχεία, που με την ένωσή τους σχηματίστηκαν τα όντα, αναφερόμενος, ωστόσο, και στην ανάμειξη άλλων δύο στοιχείων, του νερού (όπως και ο Ξενοφάνης) και του αέρα. [271 λέξεις]

B3. α-Σ, β-Λ, γ-Σ, δ-Λ, ε-Σ

B4. χρονόμετρο-διαχρονικός-σύγχρονος,	πυροσβέστης-πυροτέχνημα-αντιπυρικός,
φωτογραφία-φωτοτυπία-διαφωτιστικός,	ταχυδακτυλουργός-ταχύμετρο-ταχύπλοο,
διατροφή, υπερτροφικός, τροφοσυλλέκτης	